

SFS 2006:432

Utkom från trycket
den 7 juni 2006

Lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt;

utfärdad den 24 maj 2006.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs i fråga om lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt²

dels att 11, 33 a–34, 54–58, 59 och 60 §§ skall upphöra att gälla,

dels att nuvarande 39, 58 a, 59 a–59 d och 61 a–64 §§ skall betecknas 64, 73, 75–78 och 81–84 §§,

dels att 1, 7, 33, 35, 49 och 51 §§, de nya 64, 73, 75, 78 och 84 §§ samt rubriken till 3 kap. skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas 21 nya paragrafer, 54–63, 65–72, 74, 79 och 80 §§, samt närmast före 55–59, 68 och 74 §§ nya rubriker av följande lydelse,

dels att det närmast före 81 § skall införas en ny rubrik av lydelsen ”6 kap. Övriga bestämmelser”.

1 §³ Denna lag avser kriminalvård i anstalt efter dom på fängelse. Lagen gäller även vid vistelser utanför anstalt enligt 14, 32, 37, 38, 43 och 54 §§. Bestämmelserna i 12, 17, 18, 20–32, 36, 38, 40 och 52–52 d §§ gäller inte den som genomgår en sådan utslussningsåtgärd som avses i 54 § första stycket 2–4.

Vad som föreskrivs i lagen om den som dömts till fängelse gäller även den som ålagts fängelse som förvandlingsstraff för böter.

Bestämmelser om verkställighet av fängelsestraff i vissa fall finns i lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll.

¹ Prop. 2005/06:123, bet. 2005/06:JuU33, rskr. 2005/06:292.

² Lagen omtryckt 1990:1011.

Senaste lydelse av

11 § 1999:46

33 a § 2005:43

33 b § 2001:510

34 § 1999:46

54 § 1998:610

55 § 1998:610

56 § 1998:610

56 a § 2005:971

59 § 2005:971

60 § 2005:971.

³ Senaste lydelse 1998:610.

7 §⁴ Vid fördelning av de intagna mellan öppna och slutna anstalter skall följande iakttas.

En intagen bör placeras i en öppen anstalt, om inte placering i en sluten anstalt är nödvändig av säkerhetsskäl eller för att den intagne skall få möjlighet till sådant arbete eller sådan undervisning, utbildning eller särskild behandling som inte lämpligen kan ordnas i en öppen anstalt. Vid bedömningen av om det av säkerhetsskäl är nödvändigt med placering i en sluten anstalt skall bland andra omständigheter beaktas om det finns risk för att den intagne skall avvika eller fortsätta med brottslig verksamhet. Vidare skall den som kan befaras missbruka eller på annat sätt ta befattning med narkotika under verkställigheten företrädesvis placeras i en sluten anstalt.

För den som avtjänar fängelse i lägst fyra år skall det särskilt beslutas om de villkor som skall gälla för verkställigheten när det gäller placering i anstalt samt permissioner och vistelser utanför anstalt enligt 14, 32 och 54 §§. Om det finns särskilda skäl skall sådana villkor beslutas också för annan intagen som dömts till fängelse i lägst två år.

Prövning av vilka särskilda villkor som skall gälla för verkställigheten enligt tredje stycket skall ske så snart verkställigheten påbörjas eller annars så snart behov därav uppkommer. Villkoren skall omprövas när det finns anledning till det.

Beslut om anstaltsplacering, förflyttning till annan anstalt samt permissioner och vistelser utanför anstalt enligt 14, 32 och 54 §§ som strider mot de särskilda villkoren får inte meddelas.

33 §⁵ Under den sista tiden i anstalt skall förberedelserna för den intagnes frigivning vara särskilt inriktade på konkreta åtgärder för att underlätta övergången till ett liv i frihet.

Den intagnes bostads- och sysselsättningssituation samt hans eller hennes behov av stöd- och behandlingsinsatser efter frigivningen skall utredas. Utredningen skall syfta till att den intagne vid frigivningen i möjligaste mån skall ha sin försörjning ordnad genom arbete eller på annat sätt och att han eller hon skall ha tillgång till bostad. Om den intagne behöver undervisning, utbildning eller ekonomiskt, socialt eller medicinskt stöd efter frigivningen skall åtgärder vidtas så att dessa behov, så långt som möjligt, kan tillgodoses.

Förutsättningarna för att bevilja den intagne en sådan utslussningsåtgärd som avses i 54 § skall särskilt övervägas.

Förberedelserna skall ske i nära samverkan med den intagne och i samarbete med berörda myndigheter, organisationer och enskilda personer som kan främja den intagnes anpassning i samhället.

Åtgärder och ställningstaganden enligt denna paragraf skall dokumenteras.

35 §⁶ Om en intagen avtjänar straff för ett brott som har riktat sig mot någons liv, hälsa, frihet eller frid, skall målsäganden tillfrågas om han eller hon vill bli underrättad om följande:

⁴ Senaste lydelse 2001:510.

⁵ Senaste lydelse 2001:510.

⁶ Senaste lydelse 2006:48.

- i vilken anstalt den intagne befinner sig,
- om den intagne förflyttas till öppen anstalt,
- om den intagne får permission enligt 32 §,
- om den intagne vistas utanför anstalt enligt 14, 37, 38, 43 eller 54 §,
- om den intagne, eller Kriminalvården, ansöker om omvandling enligt lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid,
- om den intagne frigges,
- om den intagne rymmer, och
- om den intagne uteblir efter permission eller någon annan vistelse utanför anstalten.

En begärd underrättelse behöver inte lämnas angående en planerad vistelse utanför anstalten när en underrättelse på grund av beslutad bevakning eller andra förhållanden framstår som uppenbart obehövlig. Detsamma gäller när en underrättelse kan befaras medföra fara för den intagnes liv eller hälsa. Underrättelse till målsägande angående frigivning skall lämnas i lämplig tid före frigivningen och i andra fall så tidigt som möjligt. Underrättelsen skall utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.

49 §⁷ Bestämmelser om att den villkorliga frigivningen kan skjutas upp finns i 26 kap. 6 och 7 §§ brottsbalken.

En intagen som bryter mot de föreskrifter och villkor som gäller för verkställigheten får tilldelas en varning.

51 §⁸ Frågor som avses i 49 § skall avgöras skyndsamt.

Innan beslut om varning meddelas skall förhör hållas med den intagne. Över vad som förekommit vid förhör och annan undersökning skall föras protokoll.

I mål och ärenden om uppskjuten villkorlig frigivning enligt 26 kap. 6 och 7 §§ brottsbalken skall offentligt biträde förordnas för den intagne, om det inte måste antas att behov av biträde saknas. Innan ett beslut om uppskjuten villkorlig frigivning meddelas skall den intagne beredas tillfälle att yttra sig.

3 kap. Utslussning

54 § För att minska risken för att en intagen återfaller i brott och för att även i övrigt underlätta den intagnes anpassning till samhället, får han eller hon beviljas vistelse utanför anstalt genom följande utslussningsåtgärder:

1. frigång enligt 55 §,
2. vårdvistelse enligt 56 §,
3. vistelse i halvvägshus enligt 57 §, och
4. utökad frigång enligt 58 §.

Vistelsen utanför anstalt enligt första stycket 2–4 skall planeras så att den kan pågå fram till dagen för villkorlig frigivning.

Av 7 § följer att beslut om utslussningsåtgärd enligt denna paragraf inte får meddelas i strid med de särskilda villkor som gäller för verkställigheten.

⁷ Senaste lydelse 1998:610.

⁸ Senaste lydelse 1998:610.

| Frigång

55 § Frigång innebär att den intagne under dagtid utanför anstalten utför arbete, deltar i undervisning eller utbildning, får behandling eller deltar i särskilt anordnad verksamhet.

Frigång får beviljas den som har behov av introduktion i arbetslivet eller i annan verksamhet som kan främja en stabil tillvaro efter frigivningen, om det inte finns någon beaktansvärd risk för att han eller hon kommer att begå brott, undandra sig straffets fullgörande eller på annat sätt allvarligt missköta sig.

| Vårdvistelse

56 § Vårdvistelse innebär att den intagne är placerad i ett sådant hem som avses i 6 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453).

Vårdvistelse får beviljas den som har behov av vård eller behandling mot missbruk av beroendeframkallande medel eller mot något annat särskilt förhållande som kan antas ha samband med hans eller hennes brottslighet, om det inte finns någon beaktansvärd risk för att den intagne kommer att begå brott, undandra sig straffets fullgörande eller på annat sätt allvarligt missköta sig.

| Halvvägshus

57 § Vistelse i halvvägshus innebär att den intagne är placerad i ett av Kriminalvården kontrollerat hem som är anpassat för att ge intagna särskilt stöd och tillsyn.

Vistelse i halvvägshus får beviljas den som har behov av särskilt stöd eller kontroll, om

1. minst halva strafftiden, dock minst tre månader, har avtjänats,
2. det inte finns någon beaktansvärd risk för att han eller hon kommer att begå brott, undandra sig straffets fullgörande eller på annat sätt allvarligt missköta sig, och
3. han eller hon utför arbete, deltar i undervisning eller utbildning, får behandling eller deltar i särskilt anordnad verksamhet.

Den intagne får inte vistas utanför halvvägshuset annat än på särskilt bestämda tider.

| Utökad frigång

58 § Utökad frigång innebär att den intagne under kontrollerade former avtjänar fängelsestraffet i sin bostad.

Utökad frigång får beviljas, om

1. minst halva strafftiden, dock minst tre månader, har avtjänats,
2. det inte finns någon beaktansvärd risk för att den intagne kommer att begå brott, undandra sig straffets fullgörande eller på annat sätt allvarligt missköta sig,
3. han eller hon har tillgång till bostad, och
4. han eller hon utför arbete, deltar i undervisning eller utbildning, får behandling eller deltar i särskilt anordnad verksamhet.

59 § Den som är beviljad en utslussningsåtgärd är skyldig att

1. vara skötsam,
2. avhålla sig från alkohol och andra berusningsmedel,
3. lämna blod-, urin- eller utandningsprov för kontroll av att han eller hon inte är påverkad av alkohol eller andra otillåtna medel,
4. hålla Kriminalvården underrättad om förhållanden som är av betydelse för vistelsen utanför anstalt,
5. hålla kontakt med Kriminalvården enligt dess anvisningar, och
6. rätta sig efter de föreskrifter och villkor som gäller för utslussningsåtgärden.

60 § En utslussningsåtgärd skall förenas med de villkor som behövs för att syftet med åtgärden skall uppnås eller för att göra det möjligt för Kriminalvården att utöva nödvändig kontroll. Villkoren får avse

1. förbud mot att lämna sin bostad annat än på särskilt bestämda tider,
2. skyldighet att vistas endast inom ett visst geografiskt område,
3. förbud mot att vistas inom ett visst geografiskt område eller att ta kontakt med en viss person,
4. att elektroniska hjälpmedel skall användas vid kontroll av villkor enligt 1–3,
5. att vården vid vårdvistelse enligt 56 §, om det finns särskilda skäl för det, skall pågå även efter den villkorliga frigivningen, eller
6. annan liknande åtgärd som är nödvändig.

61 §⁹ Kriminalvården skall kontrollera att den intagne rättar sig efter de villkor som meddelats och i övrigt fullgör de skyldigheter som gäller för utslussningsåtgärden.

Om det på grund av nya omständigheter finns skäl för det får Kriminalvården upphäva, ändra eller meddela nya villkor.

62 § Ett tillstånd till en utslussningsåtgärd skall upphävas om

1. det inte längre finns förutsättningar för åtgärden, eller
2. den intagne inte rättar sig efter de villkor som meddelats eller fullgör de skyldigheter som gäller för utslussningsåtgärden.

63 § Om ett tillstånd till en utslussningsåtgärd upphävs, skall den intagne omedelbart föras till en anstalt för fortsatt verkställighet av straffet i anstalten.

64 §¹⁰ Tid som den intagne vistas utanför anstalt enligt 14 § andra stycket, 32, 37 eller 38 § eller genom en utslussningsåtgärd enligt 54 § skall räknas in i verkställighetstiden, om inte särskilda skäl talar mot det.

65 § Kriminalvården får anlita ett bolag, en förening, en samfällighet eller en stiftelse för verksamhet med halvvägshus.

⁹ Tidigare 61 § upphävd genom 2005:971.

¹⁰ Senaste lydelse av tidigare 39 § 2001:510.

66 § Den som är anställd av eller har uppdrag hos ett bolag, en förening, en samfällighet eller en stiftelse som driver sådan verksamhet som avses i 56 eller 57 § får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han eller hon på grund av sin anställning eller sitt uppdrag har fått veta om enskilda personliga förhållanden eller förhållanden av betydelse för beivrandet av brott.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

67 § Den som driver sådan verksamhet som avses i 56 eller 57 § skall

1. fortlöpande hålla Kriminalvården underrättad om hur verksamheten fortskrider,
2. samråda med Kriminalvården i frågor av större vikt, och
3. omedelbart anmäla om den intagne inte rättar sig efter de villkor som meddelats eller fullgör de skyldigheter som gäller för utslussningsåtgärden.

4 kap. Om beslut

68 § Beslut enligt denna lag fattas av Kriminalvården, om inte annat följer av 70, 71 eller 73 §.

69 § Beslut enligt denna lag gäller omedelbart, om inte något annat förordnas.

70 § Beslut om att upphäva ett tillstånd till vårdvistelse, vistelse i halvvägshus eller utökad frigång fattas av övervakningsnämnden efter en anmälan av Kriminalvården. Nämnden får också självmant ta upp frågan till prövning.

71 § Har frågan kommit upp om att upphäva ett tillstånd till vårdvistelse, vistelse i halvvägshus eller utökad frigång, får Kriminalvården omedelbart upphäva tillståndet i avvaktan på övervakningsnämndens prövning.

Övervakningsnämnden skall senast den första arbetsdagen efter den dag då Kriminalvårdens beslut meddelades pröva om det beslutet skall bestå, i avvaktan på den slutliga prövningen. Fastställer inte nämnden beslutet inom den tiden, upphör det att gälla. Nämnden skall därefter skyndsamt ta upp frågan till slutlig prövning.

72 § Frågor om att upphäva ett tillstånd till en utslussningsåtgärd enligt 70 och 71 §§ prövas av den övervakningsnämnd inom vars verksamhetsområde det frivårdskontor där den intagne är inskriven är beläget. Om det finns särskilda skäl, får en annan övervakningsnämnd pröva sådana frågor.

73 §¹¹ Regeringen får beträffande en viss intagen besluta att ett ärende om vistelse utanför anstalt skall överlämnas till regeringens prövning, om det behövs med hänsyn till rikets säkerhet eller till risken för att den intagne under verkställigheten medverkar till terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.

¹¹ Senaste lydelse av tidigare 58 a § 2003:159.

74 § Kriminalvårdens beslut i särskilda fall enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, om inte annat följer av 80 §.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Andra beslut av Kriminalvården enligt denna lag får inte överklagas.

75 §¹² Ett beslut får inte överklagas enligt 74 § första stycket innan beslutet har omprövats av Kriminalvården. En sådan omprövning får begäras av den beslutet angår om det har gått honom eller henne emot. Ett överklagande av ett beslut som inte har omprövats skall anses som en begäran om omprövning.

Vid omprövning enligt denna paragraf får beslutet inte ändras till den enskildes nackdel.

78 §¹³ Kriminalvårdens beslut enligt 74 § första stycket överklagas till den länsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte eller det frivårdskontor är beläget där den enskilde var inskriven när det första beslutet i ärendet fattades.

79 § Övervakningsnämndens beslut enligt 70 och 71 §§ överklagas hos Kriminalvårdsnämnden.

Kriminalvårdsnämndens beslut får inte överklagas.

80 § Beslut i fråga om vistelse utanför anstalt för en intagen för vilken regeringen har meddelat ett förordnande enligt 31 § överklagas hos regeringen.

84 §¹⁴ Anträffas i andra fall än som avses i 83 § inom anstalten egendom som kan antas bli tagen i beslag, får Kriminalvården omhänderta egendomen i avvaktan på beslut i frågan. Omhändertagandet skall så snart som möjligt anmälas till den som får besluta om beslag.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande dels i fråga om en verkställighet enligt 33 a § som pågår vid ikraftträdandet, dels i fråga om en ansökan om en placering enligt 34 § som har gjorts före ikraftträdandet.

3. En ansökan om att få avtjäna ett fängelsestraff enligt 33 a § som har gjorts före ikraftträdandet skall anses som en ansökan om utökad frigång enligt den nya 58 §.

4. En placering enligt 34 § som pågår vid ikraftträdandet skall efter ikraftträdandet anses som en vårdvistelse enligt den nya 56 §.

På regeringens vägnar

THOMAS BODSTRÖM

Annika Lowén
(Justitiedepartementet)

¹² Senaste lydelse av tidigare 59 a § 2005:971.

¹³ Senaste lydelse av tidigare 59 d § 2005:971.

¹⁴ Senaste lydelse av tidigare 64 § 2005:971.

